

ระบบศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรมตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีอยู่ที่วราขานาจักร ระบบศาลยุติธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ ชั้นฎีกา รวมเป็นศาลทั่วราชอาณาจักรจำนวน ๒๖๕ ศาล (๙ ศาลสาขา)

ศาลชั้นต้น

ศาลชั้นต้น เป็นศาลซึ่งรับคำฟ้อง หรือคำร้องในชั้นเริ่มต้นคดีไม่ว่าเป็นคดีแพ่ง คดีผู้บริโภคร คดีสิ่งแวดล้อม คดีนักท่องเที่ยว คดีแรงงาน คดีภาษีอากร คดีล้มละลาย คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ หรือคดีอาญา โดยดำเนินกระบวนการตัดสินชี้ขาดเป็นชั้นศาลแรก ทั้งมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในบางเรื่องด้วย ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรมีจำนวนทั้งหมด ๒๕๓ ศาล ประกอบด้วยศาลต่าง ๆ ดังนี้

๑. ศาลชั้นต้นพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๗ ศาล ประกอบด้วย
 - กลุ่มศาลแพ่ง ได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี
 - กลุ่มศาลอาญา ได้แก่ ศาลอาญา ศาลอาญารุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี
 - ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง
๒. ศาลจังหวัด มีจำนวน ๑๑๔ ศาล (๖ สาขา)
๓. ศาลแขวง มีจำนวน ๓๓ ศาล
๔. ศาลชั้นต้นพิเศษ มีจำนวน ๙๐ ศาล ประกอบด้วย
 - ศาลแรงงานกลาง จำนวน ๑ ศาล
 - ศาลแรงงานภาค จำนวน ๙ ศาล (๒ สาขา)
 - ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง จำนวน ๑ ศาล
 - ศาลล้มละลายกลาง จำนวน ๑ ศาล
 - ศาลภาษีอากรกลาง จำนวน ๑ ศาล
 - ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จำนวน ๑ ศาล (๑ สาขา)
 - ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด จำนวน ๗๖ ศาล
๕. ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค จำนวน ๙ ศาล

ศาลชั้นอุทธรณ์

เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือ คำสั่งของศาลชั้นต้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาคำสั่งอื่นๆ เช่น มีคำสั่งเกี่ยวกับการขอประกันตัวในคดีอาญา และการขอทุเลาการบังคับคดีในคดีแพ่ง การพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีลักษณะเป็นการตรวจสอบหรือทบทวนในชั้นอุทธรณ์ รวมเป็น ๑๑ ศาล ประกอบด้วย

- ศาลอุทธรณ์ จำนวน ๑ ศาล มีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งคดีแพ่ง คดีผู้บริโภคร คดีสิ่งแวดล้อม คดีอาญา คดีเลือกตั้ง คดียาเสพติด คดีอาญาทุจริต และคดีคุ้มครองผู้บริโภค
- ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ - ๙ จำนวน ๙ ศาล มีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งคดีแพ่ง คดีผู้บริโภคร คดีสิ่งแวดล้อม คดีอาญา และคดีเลือกตั้ง

- ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ จำนวน ๑ ศาล มีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คดีภาษีอากร คดีแรงงาน คดีล้มละลาย และคดีเยาวชนและครอบครัว

ศาลชั้นฎีกา

เป็นศาลสูงสุดมีอำนาจพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการฎีกา และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายเฉพาะ แต่หากคดีใดมีปัญหาสำคัญไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย ประธานศาลฎีกาเห็นว่าควรให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ศาลฎีกามีเพียงศาลเดียวตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร